

Hvinand *Bucephala clangula*

Goldeneye

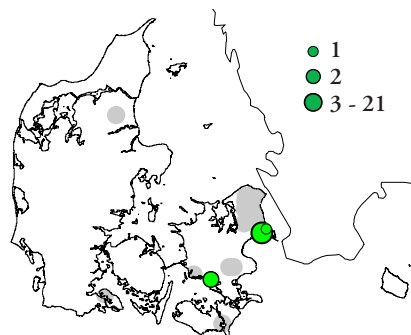

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

Hvinanden yngler i hule træer eller opsatte kasser tæt på søer og floder i de nordlige egne af Europa, Asien og Nordamerika. I Europa er arten mest almindelig i Norge, Sverige og Finland samt østover gennem nåleskovsbæltet i Rusland. Hvinanden ynglede første gang i Danmark i 1972 (Dybbro 1976). I dag er der en lille fast bestand i Nordsjælland, hvor opsatte redekasser har hjulpet arten til at få fodfæste (Bang 1989, Grell 1998). I det øvrige Danmark yngler arten kun uregelmæssigt.

Fra slutningen af juni til slutningen af september gennemførte en del hvinænder tidligere svingfjærfældning i Limfjorden, men det er ikke set efter 1989 (Laursen m.fl. 1997). I vinterperioden overvintrer en stor del af Nordeuropas bestand i de danske farvande samt langs Tysklands og Polens Østersøkyst

(Durinck m.fl. 1994) og på De Britiske Øer (Fransson & Pettersson 2001).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der ringmærket 183 hvinænder, heraf 154 i 1985-1995 (fig. 4). Af de mærkede fugle er 24 genfundet, primært fugle mærket i trækperioden, flest i oktober og marts (fig. 3). Materialet består derfor sandsynligvis overvejende af trækgæster. 21 af de 24 fugle er mærket på Vestamager (fig. 2). Ydermere er 244 hvinænder, mærket i udlandet, genfundet i Danmark.

Træk og overvintring

Samtlige genmeldte hvinænder, ringmærket i Danmark, er fundet i eller nord for landet (fig. 1).

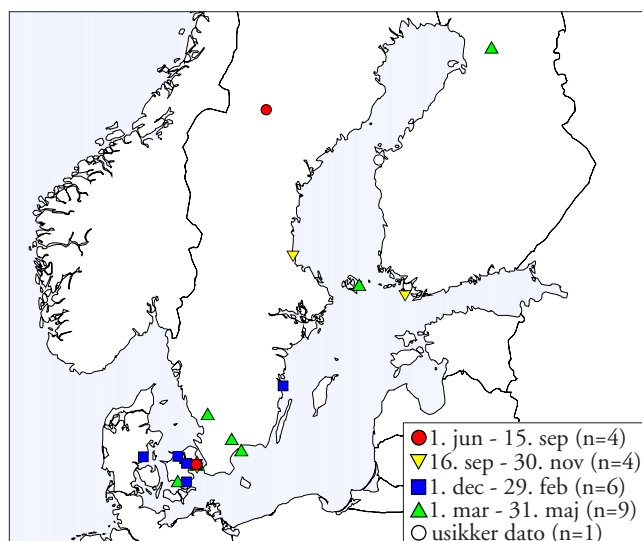

Fig. 1. Samtlige genfund af hvinand ringmærket i Danmark (n=24). All recoveries of goldeneye ringed in Denmark (n=24).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 183

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 24

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 10(42%)

Antal fugle No. of individuals 24

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 0

Genmeldingsandel Proportion recovered 13%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 244

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 9 år 7 mdr.

Længste afstand Longest dist. Finland Finland 1.318 km

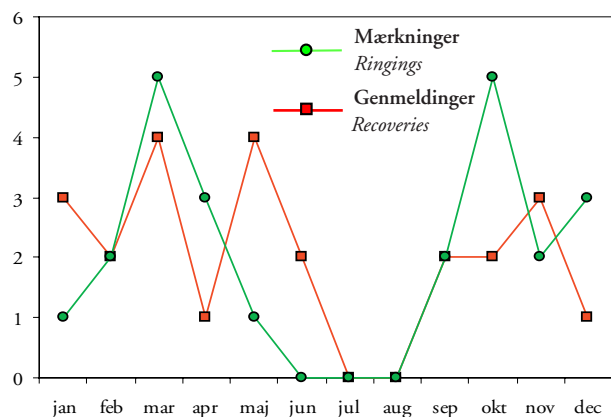

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af hvinand. Month of ringing and recovery for recovered goldeneye.

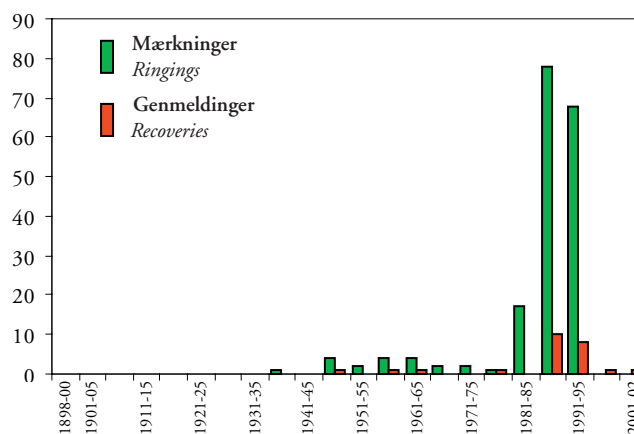

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for hvinand ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of goldeneye ringed in Denmark.

De manglende genfund syd for Danmark antyder, at fugle, der opræder i det østlige Danmark, i stort omfang bliver her i landet, indtil de trækker tilbage til ynglepladserne. Således er flere af fuglene, mærket i efterårs- og vintermånederne, genfundet i Danmark i samme eller en senere vinterperiode. Én hvinand, mærket på Amager i december, er genfundet i Sverige i slutningen af januar samme vinter.

Genfund i træk- og yngleperioden antyder, at en del af den danske vinterbestand stammer fra Sverige og Finland (fig. 1). Dette underbygges af de mange genfund af fugle mærket i udlandet. Hele 244 fugle primært fra Sverige, Norge, Finland og det nordvestlige Rusland, er genfundet i Danmark (fig. 6).

Fra den svenske ringmærkning ved vi, at Danmark er det vigtigste overvintringsområde for svenske hvinænder (Fransson & Pettersson 2001). En del, primært fugle fra de nordligere egne af Sverige, overvintrer dog på De Britiske Øer. Disse fugles træk går formodent-

lig uden om Danmark, direkte over Nordsøen via det sydlige Norge (Fransson & Pettersson 2001). Ud over fugle fra Norge, Sverige, Finland og Rusland er der i Danmark genfundet ynglefugle fra Tyskland og Tjekkiet, heraf flere allerede i første efterår.

Hovedparten af hvinænderne er genfundet langs de danske kyster og i fjorde, specielt i de jyske fjorde og i Det Sydfynske Øhav (fig. 5). De tidligst ankomne fugle er fundet i juli og august i Ringkøbing Fjord og Limfjorden, mens det store antal genmeldinger først kommer efter, at jagten går ind i oktober.

95 % af genfundene af hvinænder med udenlandske ringe stammer fra perioden oktober til og med februar, 88 % af dem blev skudt. I begyndelsen af 1970'erne blev der årligt nedlagt 25.000-30.000 hvinænder. Antallet er nu faldet til omkring 15.000 (Bregnballe m.fl. 2003).

Forårstrækket sætter for alvor ind i marts. Trækket af fugle på vej mod Østersøen og ynglepladserne i

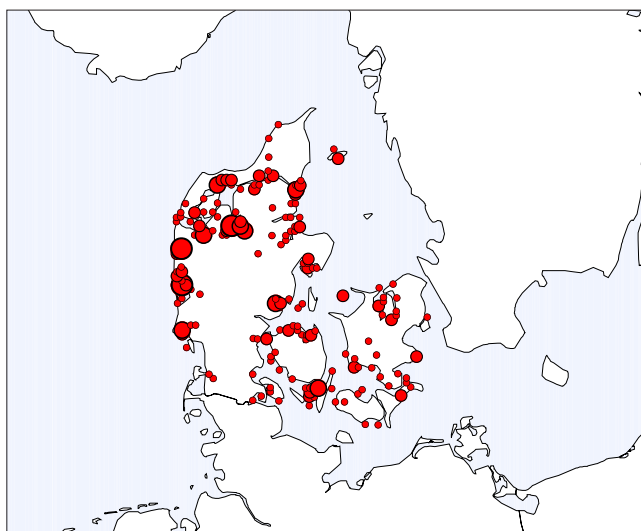

Fig. 5. Genfundlokaliteter for hvinand ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=244). Recovery locations of goldeneye ringed abroad and recovered in Denmark (n=244).

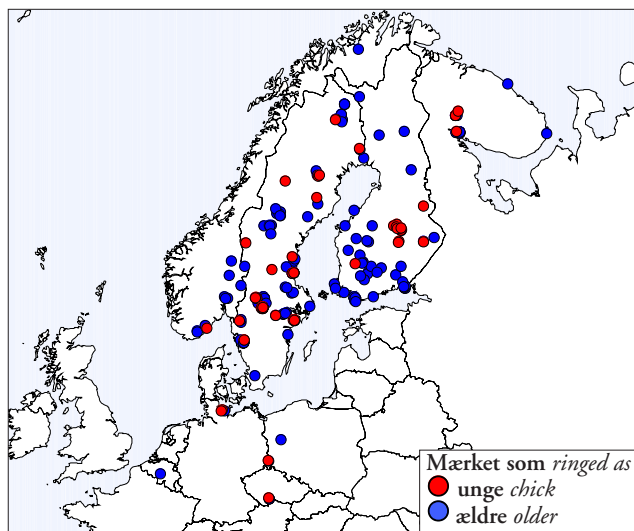

Fig. 6. Mærkningslokaliteter for hvinand ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=244). Ringing locations of goldeneye ringed abroad and recovered in Denmark (n=244).

Sverige, Finland og Rusland ses specielt i de sydlige farvande (Meltofte & Fjeldså 2002). I april er hvinænderne ved at være vendt tilbage til yngleområderne, og hovedparten af de svensk-mærkede fugle er på det tidspunkt genfundet i Sverige (Fransson & Pettersson 2001).

Som det fremgår, har vi et relativt godt billede af, hvor de danske træk- og vintergæster kommer fra, mens vores viden om de danske ynglefugles træk- og overvintringsforhold er meget begrænset.

English summary

The goldeneye has a rather restricted breeding population in Denmark centred on northern Zealand, where nest boxes have helped the species to settle. From late June to late September great numbers of goldeneyes used to moult in Limfjord, but

the area seems to have lost its importance. During winter many goldeneyes winter in Danish waters. In Denmark the first goldeneye was ringed in 1940, with most ringed in the 1980s and the first half of the 1990s. The recovered birds were mainly ringed outside the breeding period, and most are probably passage migrants. All recoveries are from Denmark or further north, which indicates that the majority of the migrants visiting Denmark remain here until they travel back to their breeding sites. The recoveries show that the migrants come from Norway, Sweden, Finland and northwest Russia. Furthermore, some goldeneyes from Germany and the Czech Republic have been recovered in Denmark, some in the first autumn after ringing. The first migrants have been found in July and August, but the majority are from October–February. The spring migration takes place in March, and by April many of the visitors have returned to their breeding sites.

